

Rota palagruzona

Dana 4. rujna 2009. utemeljena je obnovljena povijesna regata povijesnih ribarskih brodova na rotu Komiža - Palagruža. Tom prilikom evociran je povijesni događaj koji se zbio u lipnju 1593. godina kada su komiški ribari svojim falkušama krenuli u Hvar da bi se njihovi kapetani, svićori, sastali u Hvaru, u hvarskoj Loži, kako bi s upravom Hvarske komune, koja je obuhvaćala otoke Hvar, Brač i Vis, dogovorili dan regate od Komiže do Palagruže.

Tom prilikom, sastali su se zapovjednici 74 komiške falkuše u Hvarskoj loži, gdje je određen da regata krene iz komiške luke 12. lipnja, da zapovjednik Palagruže bude komiški ribar Bogdan, da svi moraju biti naoružani sabljama i puškama radi obrane od gusara i da ih prati ratna hvarska galija.

Taj događaj evociran je u Hvaru, u hvarskoj Loži 2. rujna prošle godine scenskim prikazom Joška Božanića, a sutradan događajem Partence prema Komiži iz hvarskog Mandrača. Na dan Rote palagruzone zapuhalo je jako jugo te je plovidba do Palagruže bila nemoguća te je izabran alternativni cilj – vulkanski otočić Brusnik 12 milja udaljen od Komiže. Na toj ruti plovilo je 11 povijesnih brodova i tim je činom utemeljena Rota palagruzona.

Prva natjecateljska Rota palagruzona krenut će iz Komiže u 8:30 minuta na znak topovskog hitca s tvrđave Komuna na komiškoj rivi.

Povijesna regata

Komiški ribari stoljećima su odlazili na Palagružu u lov na sardele koje su na njenim žalima solili u barile i krajem ribolovnog mraka donosili svojim falkušama u komiške barake. Bila je to dobro organizirana i vrlo unosna industrija onoga vremena te temelj egzistencije otoka Visa i Hvara.

Na Palagružu zanalo bi krenuti i po stotinu falkuša, kako svjedoče dokumenti sačuvani u manuskriptu „Liber Comisie“. U vrijeme kada je gusarstvo bilo najunosnije pomorsko zanimanje, komiški su ribari bili jedini pučinski ribari Mediterana i zato su se morali organizirati u masovnim regatama kako bi se mogli suprotstaviti sili gusara u slučaju napada, a s druge strane natjecali su se međusobno u osvajanju nepristupačne i surove obale Palagruže na čijim žalima nije bilo mjesta za sve barke te su oni najbrži u regati osvajali najbolje pozicije na Palagruži za izvlačenje brodova, soljenje ribe, sušenje pamučnih mreža i za kuhinju. Oni koji nisu uspijevali osvojiti poziciju na žalima morali su se verati po hridinama u potrazi za minimalnim prostorom za život i rad, a brodove nisu mogli izvlačiti na žalo te su se izlagali opasnosti od nevremena na nepristupačnom pučinskom škoju na kojemu se vazda strepi od nepredvidljive čudi mora.

Pobjednici regata u Komiži smatrani su junacima čija se slava prenosila generacijama s koljena na koljeno. Oni su kao junaci Palagruže mogli formirati najbolje posade od izdržljivih i spretnih ribara koji su u slučaju bonace bili kadri veslati od Komiže do Palagruže od izlaza do zalaza sunca bez prekida u teškim gajetama nakrcanim barilima soli i opremom za dvadestodnevni ribolov na Palagruži. Kao veslačka regata „Rota Palaguzona“ bila je najduži maraton na svijetu, jedinstven podvig koji je zahtijevao prekoračenje granica ljudskih fizičkih mogućnosti.

Papa i ribari

Dana 9. ožujka 1177. na žalu Palagruže komiški su ribari dočekali papu Aleksandra III. Koji je svojom flotom krenuo na put u Veneciju, ali je zbog nevremena morao pristati uz obalu Palagruže. Sljedećeg dana komiške su falkuše predvodile papine galije na putu prema Komiži gdje je Papa posvetio Crkvu svetoga Nikole, da bi isto tako, u znak zahvalnosti ribarima koji su mu pomogli, dao oprost grijeha svim ribarima koji crkvenim blagdanom love ribu.

Prema zapisu papina biografa Bosona, može se zaključiti da su ribari na Palagruži priredili Papu večeru. Evocirajući taj događaj iz 12 stoljeća, ove će godine, kao i prošle biti priređena „**Papina večera**“ na žalu Palagruže koju će pripremati posade svih brodova koji krenu u regatu.

Prof.dr.sci.Joško Božanić